

DISSERTATIO ACADEMICA
DE
*SIGNIS RELATIONUM NOMINALIUM
IN LINGUA FENNICA.*

CUJUS PARTEM SECUNDAM,
CONS. AMPL. FACULT. PHILOS. ABOËNSIS

In Auditorio Theolog. die XIII Decembr. MDCCCXV.
h. p. m. f.

P. P.

MAG. GUSTAVUS RENVALL,
Pædag. & Didact. Adjunct. nec non Lector Seminarii Pædag.

ET

ROBERTUS VALENTINUS FROSTERUS,
Ostrobottniensis.

ABOË, Typis FRENGKELLIANIS.

DISSEMINATING
SIGNALS RELAYED TO A COMMUNITY
IN LARGER TOWN

COPIES PARTIAL
COPIES PARTIAL
In Addition, The
In Addition, The

MAG. GUSTAVS RENVALL
PUBLISHED BY THE
PUBLISHED BY THE

ROBERTS. TALLENTS. PROTESTING
OF ROBERTS. TALLENTS. PROTESTING

ABOVE TYPE PRINTING

ille totale, hic parziale, c) Prædicatum (Attributum) totale & parziale, d) Compellativum (Vocativum) directum & indirectum, e) Appositiones totales & partiales (præfigendas & suffigendas) 8). Horum igitur Casuum ea est mutua congruentia, quod uterque & *Subiecti*, &
C Ob-

8) Quæ omnia ut facilius intelligantur, observari decet, Subiectum, Objectum, Prædicatum, Compellativum & Appositiones, quacunque utaris lingua, relationis definitæ & indefinitæ i. e. ambitus totalis & partialis agnoscere differentiam: hanc vero a variis varie exhiberi; ab aliis haud raro plane negligi. Quod igitur sequentia illustrent.

I. *Subiectum totale* i. *definitum* exhibent Sveci ope Formæ Nominum definitæ, Galli vero & Germani (Angli, Græci &c.) ope Articuli Nominibus præpositi: e. c. *vatten rinner*, l'eau coule, das Wasser rinnt: brödet är det, le pain, - das Brodt - -: böckerne äro här, les livres -, die Bücher - -: menniskorna lefva, les hommes vivent, die Menschen - -:

Subiectum vero parziale i. *indefinitum* redditur a Svecis plerumque per Formam Nominum indefinitam, a Germanis & Gallis haud raro per Nomen nudum (Articulo destitutum). Adjiciunt tamen Sveci interdum Præpositionem *af*, Germani sæpius *von*, Galli plerumque *de* cum Articulo conjunctam (*du, de la, des*) e. c. *vatten rinner* i. *det rinner vatten*, *Wasser rinnt* i. *es rinnt Wasser*, *de l'eau coule* i. *il coule de l'eau*: *det är bröd*, *il y a du pain*, - *Brodt*: *här finnes böcker*, *des livres*, *Bücher*: *menniskor lefva* i. *det lefver menniskor*, *des hommes vivent* i. *il vit des hommes*, *es lebt Menschen* i. *von Menschen*: *det dryper af vatten*, *es trift von Wasser*, - *de l'eau* & i. p.

Objecti, & Prædicati, & Compellativi, & Appositionis locum tenere potest: ea vero differentia intercedens, quod *Nominativus* involvit totale l. definitum quid, a Svecis ope For-

Latini (nec non Rusli?) Subjectum & totale & partiale, neglecto differentiae ligno, ope *Nominativi* semper exprimunt, e. c. *panis deficit, le pain & du pain.*

Fenni vero Subjectum totale semper ope *Nominativi*, partiale vero ope *Quantitivi* exhibent; e. c. *wesi muotaa & wettä muotaa: leipä on täällä & täällä on leipä: firjat owat siellä & siellä on firjoja: ihmiset eldwät & ihmisiä eldä: wesi tippuu & wettä tippuu: leipä puuttuu & leipää puuttuu: ei miehet ole & ei miehiä ole kotona: owatko miehet & onko miehiä.*

II. *Objectum Verbi transitivi & totale & partiale* eodem fere modo (eadem forma) ac Subjectum totale & partiale (ut nuper diximus) diverse exhibere solent Sveci, Germani, Galli, e. c. *han tager brödet & tager bröd, er nimmt das Brodt & nimmt Brodt, il prend le pain & du pain: jag känner människorna & känner människor, ich kenne die Menschen & kenne Menschen, je connais les hommes & des hommes: ät opp brödet & ät bröd, isß das Brodt & isß Brodt, mange le pain & du pain: han tager ej brödet & tager icke bröd: ät icke opp fisken & ät icke fisk e. l. p.*

Rusli *Objectum* totale exprimunt ope *Accusativi*, partiale vero (nec non totale in sensu negativo) ope *Genitivi* (vide *Rusk Språklära af EHRSTRÖM och OTTELIN* pag. 161 & *TAFPE Russ. Sprachlehre* 1810 pag. 174).

Fenni *Objectum* partiale semper per *Quantitivum* reddant: Totale vero dupliciter, vel ope *Nominativi*,

Formæ Nominum Definitæ, a Gallis, Germanis, Anglis, Italis, Græcis &c. ope Articuli, Nominibus adjungi soliti denotandum: *Quantitativus* autem rem partialem l. quantita-

C 2

in Plurali semper, nec non in Singulari, antecedente Imperativo, vel ope Possessivi (Genitivi) in Singulari (sic enim habet usus quotidianus!), antecedente Indicativo vel Coniunctivo Modo. Quæ autem de sensu valent affirmativo: in negativo enim Quantitativus Objectum & totale & partiale exhibet e. c. *hân ottaa leiivân & leiþáá: miná tunnen ihmiset & ihmisiá: súð* (Imperat.) *þala & þalaa: ei hân ota leiþáá* (totale & partiale): *álá súð þalaa, le poisson & du poisson.*

Observes tamen, necesse est, haud pauca esse Svecorum (German. Gallor. Latin.) Verba, quæ Objectum partiale l. indefinitum non immediate, sed ope Præpositionis cujusdam (*af, för, på, om, vid, öfver, åt* &c.) interiectæ conjungendum adsciscant (modo fere Hebræorum, qui Præpositionem ׀׀ Objecto Verbi præfigere solent): Fennorum vero Verba & Activa & Neutra, transitive sumta (ut infra propius exponetur) Objectum habent immediate (exclusa Præpositione) adhærens e. c. *tro på något, usfoa sitá: förundra sig öfver något, ihmeteuá sitá: frukta för något, þeljáta sitá: brottas om något taistella sitá: skratta åt något nauraa sitá* e. l. p.

Neque hanc Objecti totalis & partialis differentiam Latini exprimere valent, sed utrumque per Accusativum plerumque exprimunt, e. c. *edit piscem, la poisson & du poisson.* — Cui tamen linguæ, æque ac Græcæ, ea præbodiernis plerisque est præstantia, quod diversas habet Subjecti & Objecti designandi Casus, sc. Nominativum &

titatem rei indefinitam, a Svecis ope Formæ Nominum Indefinitæ, a Germanis, Gallis, Anglis, Italis &c. ope Nominis nudi (sine Articulo) plerumque exprimendam. —
Ca.

Accusativum (quorum ille potius *Subjectivus*, hic vero *Objectivus* sit appellandus); cum e contrario Sveci, Galli, Angli, nec non Germani & Fenni haud raro, & Subjectum & Objectum eadem forma, neglecto differentiae indice, exhibent, ut nuper observavimus.

III. *Prædicatum* (Attributum) totale exprimunt Sveci ope Formæ Indefinitæ sæpius, definitæ rarius, Germani & Galli Nomine nudo, interdum Articulo ornato, Latini & Fenni semper ope Nominativi e. c. *han är prest* - *Pre-diger*, - *prêtre*, - *sacerdos*, *hän on pappi*: *jag är mannen* (ic. den omtalte), - *der Mann* - *l'homme*, - *vir*, *minä olen* (se) *mies*.

Prædicatum vero parziale exhibent Sveci Forma indefinita, & Germani Nomine nudo, additis tamen sæpe Præpositionibus *af*, *von*: Galli semper præponunt Præpositionem *de* vel cum vel sine Articulo: Latini utuntur aut Nominativo, aut Genitivo, aut Ablativo: Fenni autem semper Quantitativo e. c. *det är (af) vatten*, - *(von) Wasser*, - *de l'eau*, - *aqua* l. *aquæ* (quid). *se on wetta*: *det är (af) gammalt vin*, - *vini veteris*, - *wanhaa wiinaa*: *penningen är af guld*, *ex auro* l. *aureus*, - *kultia* (non *fuskasta*): *hon är af vårt lands blommar*, - *florum* l. *ex floribus*, - *meidän maamme fuskaisia* (non *fuskaisissa*).

IV. *Compellativus* (Vocativus) item Fennis est duplex, vel *directus*, ope Nominativi, vel *indirectus* ope Quantitivi reddendus. Hanc Compellativi differentiam exteri varie

Casus igitur Fennorum Quantitivus non Accusativo tantum Latinorum (i. e. Objecto Verbi), sed saepe Nominativo

exprimunt, haud raro negligunt e. c. directe: *kuule Suomala! audi Deus! o sieluni ah anime mi: kuulkaat miehet, audite viri: Indirecte: ah sieluani, ah animo meo: o teitä waiwaisia, o vos miseros: o sinu: raukk o, o te miserum: moi ihmisiä va hominibus: ohoh pitkää tütä üssinäistä e. l. p.*

V. *Appositiones* denique Fennorum sunt & *Totales* l. praefigendae, quae ex Nominativo ante Nomen posito constant, & *Partiales* l. suffigendae, quae ex Quantitativo post Nomen collocato conficiuntur. Totales illas Sveci & Germani ita saepe formare solent, ut Nominativum, (interdum Genitivum) Nomini alii praefigant: Latini & Galli Nomen apponendum interdum praeponunt, saepius autem postponunt, illi ope Genitivi, hi ope Praepositionis de conjunctum l. ope Adjectivi circumseribunt, e. c., *Keisari Aleksander, Kejsar Alexander, Kayser Alex. Empereur Alex. C-sar* l. *Imperator Alex.* — *Wirsi-kirja, Psalmbok, Gesangbuch, liber hymnorum* l. *psalmorum, le livre de cantiques: lepo-päivä, hvilodag, Ruhetag, dies requiei, jour de repos: raja-limi, gränsten* l. *råsten, Gränzstein, lapis termini* l. *terminalis: pää-käsko, hufvudskål, Hirschale: tiiö-päivä, arbetsdag, Arbeitstag, dies profectus, jour ouvrable: raha-kassaro, penning-pung, bourse d'argent: oppi-pöytä, lärgäse: sota-mies, krigsman. tiiö-mies, arbetskarl: päivä-tiiö, dagsverke: hemois-mies, (a hemoinen, sic enim Nomina, in .nen d linentia in componendo mutari solent) hästkarl i. e. kavallerist, e. l. p. Hujus generis appositiones vel potius compositiones in lingua Fennorum sunt frequentissimae.*

tivo (i. e. Subjecto) nec non Genitivo, Ablativo & Dativo interdum responder. Accusativus autem Latinorum a Fen-

Appositiones vero partiales (quæ quantitatem indefinitam involvunt) exhibent Sveci ope Nominis postpositi Forma indefinita, interjecta tamen interdum Præpositione *af*, Germani utuntur vel Genitivo vel Præpositione *von*: Latini & Græci Genitivo: Galli Præpositione *de* plerumque cum Articulo (*du, de la, des*) e. c. *santfo wettâ, ett ämbare (af) vatten, ein Eimer Wasser, congius aquæ, seau de l'eau: tšündrä werkaa, en aln (af) kläde, eine Elle Tuch, ulna panni, une aune de drap: tšüä rahaa, nog (af) penningar, Geld genug, satis pecuniæ, assez d'argent: paljo lapsia, mycket (af) barn, multum liberorum, beaucoup des enfans: tšššä lalaa, duo piscium, två fiskar: puoli taloa, dimidium prædii: ršššppi wiinaa, haustum vini, ett glas vin: tšššš wettâ, plenum aquæ, fullt af vatten: tšurassinen ohria, en näsve (af, med) korn: wšššä wettâ, paljo puita: tšannu olutta e. s. p. Russi Appositiones partiales ope Genitivi exprimere solent, cfr. TAPPE l. c. pag. 197 sq. nec non EHRSTRÖM & OTTELIN l. c. pag. 165 sq.*

Differentiam renationis inter Nominativum & Quantitativum Fennorum in genere eandem, quam quæ inter Formam Svecorum definitam & indefinitam, nec non inter Nomina cum & sine Articulo usitata Gallor. Germ. Angl. Itolor. Græcor. ponentes, haud quidem urgemus, usum (quem pones est & jus & norma loquendi) ubi que ita tulisse, ut in specialibus inter linguam Nostratium & exteriorum perpetua hac in parte sit concordia. Ut enim Sveci Forma indefinita haud raro utuntur, ubi Galli & Germani Articulum apponunt, ita etiam Fenni Quantiti-

a Fennis haud raro per Nominativum & Possessivum, nec non Ablativum, Qualitivum & Qualificativum 9): reddi

vum pro Forma Svecorum definita saepe adhibere solent. Fennos vero ope horum casuum (Nominativi & Quantitivi) defectum Articuli, ad partem quidem compensare, ex allatis patet.

9) Juvat exemplis quibusdam breviter illustrare, quot & quanam Casus Fennorum cinque Casui Latinorum respondeant:

NOMINATIVUS: *dominus fit servus, herra tullee orjaksi: erat ei nuntius, sanan saattajana: aqua inde effluit wet-tä vuotaa: panis ei deficit häneltä puuttuu leipää.*

GENITIVUS: *jussum Caesaris Reissarin käsken: major fratrum wanhin weljistä: versatur Aboæ Turuusta: studium laboris halu tühön: multum temporis paljo aikaa: magni aestimat pitää kallisna: hic loci täällä paikalla.*

DATIVUS: *dare ei dono antaa hänelle lahjaksi: mihi est liber minussa en firja: tibi stat ea sententia sinun on se mieli: est mihi auxilio apuna l. aruksi: naturæ concursu luontoon sopiva: panis ei deficit häneltä puuttuu.*

ACCUSATIVUS: *dominus jubet servum l. servos Sing. orjaa indef. & orjan defin. Plur. orjia indef. & orjat defin. jube servum käske orja defin. orjaa indef. appellat me dominum herraksi: pergit Aboam Turkuun: censeo bonum pidän hüwänä.*

ABLATIVUS: *redit Aboæ Turuusta: versatur Babylone, rure, Babelisa, maassa: animo volvens mielessä: emit pecuniā rahalla: contentus sorte sua tättävä osansa: oc-*

reddi solet. Nos igitur, res diversas diversis exponendas denominationibus putantes, Casui huic Fennorum, haud Accusativi, sed ex peculiari ejus relatione designanda, Quantitivi, (nam Quantitativus asperere & tarde sonat) nomen aptum censuimus.

Ex allatis igitur facile colligitur quosnam exterorum Casus involvant nostratum Nominativus & Quantitivus: Nominativumque de cetero nullam inuere Præpositionem (excepto Hebr. ~~מן~~ Objectivo) Quantitivum vero, vi relationis suæ indefinitæ, præterea omnes exterorum exprimere Præpositiones, quantitatem rei indefinitam indicantes, quales Gallor *de* cum Articulo (*du, de la, des*), Germ. *von*, Angl. *of*, Svecor. *af, utaf*, nec non *för, i, uti, på, ester, med, om, vid*, interdum post Verba adhibita,

*cidit gladio miefassa: eo tempore siñä aiskana, siñä ajaal-
la, siñä ajaasfa, siñen aiskaan: major me suurempi mi-
nua: ager pedibus jalvoista.*

Unum de cetero Fennorum Casum plures involvere exterorum Casus aut Præpositiones, unumque contra horum Casum aut Præpositionem ad plures nostratum, referri debere Casus, nemo miretur, qui perpenderit, quam multiplex saepe sit usus horum & illorum. "Præpositionen der einen Sprache, welche den Præpositionen (aut Casibus) einer andern Sprache in gewissen Verhältnissen correspondiren, sind denselben deshalb nicht überall gleichbedeutend. Auf die verschiedenste Weise haben sich unter den mannichfaltigen Verhältnissen der Bestimmungen ähnliche an einander angeschlossen, und eine Præposition (Casus) hat oft viele Bedeutungen" &c. VATER *Lehrb. d. allg. Grammat.* pag. 128 sq.

bitas, quæ infra phrasibus addendis exponentur. Quibus accedit, Quantitivum Fennorum in rebus comparandis, i. e. post Comparativos & Superlativos innuere Latin. *quam* (sæpius ope Ablativi expressum), Svec *än*, Germ. *als*, Gallor. *que*, e. c. *suurempi minua major quam ego* l. *major me*, *större än jag*: *suurin laiffia kaloja maximus omnium piscium*: ubi tamen & Fenni haud raro (an ex imitatione Svecorum?) *fuin* (Casum Adverb. a *fusa*) adhibere solent e. c. *suurempi fuin mind*.

II. *Possestivus* l. *Genitivus* a) proprie Possesorem rei, ad questionem: *cujus* indicat, ideoque non Genitivum tantum Svecor. Germ. Angl. sed Præpositiones simul recentiorum, loco Genitivi usitatas 10) involvit, quales Gallor. *de*, Germ. *von*, Angl. *of*, Svecor. *af*, *utaf*, nec non interdum *efter*, *från*, *bos*, i. l. *uti*, *med*, *mellan*, *mot*, *om*, *på*, *till*, *öfver*, quod infra patebit. Qui vero idem Fennorum Casus b) in Singulari (loco Nominativi, per anomaliam vix explicandam 11) Objectum Verbi

D

tota.

10) Notissimum est, plerasque Svecorum (nec non German. Anglor. Gallor. &c.) Præpositiones haud raro vicibus tungi Casus Genitivi, vel hunc periphrastice exponere, quasque ideo Præpositiones ope Genitivi, non solum Latini (cujus ambitus est latior), verum Svecani etiam pro lubitu sere exprimere licet e. c. *vän till honom* pro *hans vän*, *herre öfver hafvet* pro *hafvets herre*, *Konung i Persien* pro *Persiens Konung*, *höjden af berget* pro *bergets höjd* &c. Has igitur Præpositiones, Genitivum circumscribentes, ope Possesivi (Genitivi) Fennice reddendas esse, nemo non videt: quæ vero infra accuratius examinabuntur.

11) Cujus anomalix originem (ubi conjecturis adhæreas) inde potissimum derives, quod tres Fennorum Casus, Nomina-

totale haud raro designat, ut jam (not. 8 mom. II) observavimus. c) Peculiares sunt loquendi formulæ: antoi minun (vel minusse) suuta, tãttã, *dedit mibi osculum, manum i. e. dextram*: minun (non minussa) on jano, nãlã, wlu &c. propr. *mei est sitis, esuries, frigus pro sitio, esurio, frigeo*: hãnen (non hãnessã) on sũtã suuri tãdõ *han bar nog att gõra dermed*: minun tãttũũ, sinun pitãã, hãnen tulee, meidãn sopii *oportet me, decet te* &c. Casus igitur hic, ad partem tantum Genitivo Latin. congruens (nostrates enim Quantitivo, Allativo, Locativo, Abiativo, Qualitivo pro Genit. Latin. sæpe utuntur), ex potissimo sui usu Possessivus haud male appelleretur: neque tamen illis, qui nomen Latinis solitum retinere velint, multum refragabimur.

III.

tivus & Possessivus (Genitivus) Singularis, nec non Nominativus Pluralis, in Statu Suffixo (i. e. ubi Suffixa Pronominalia Nominibus sunt subjuncta, quorum ope Pronomina exterorum Possessiva nostrates plerumque exprimere, notissimum est. Cfr. VHAEL I. c. pag. 45) eandem omnino habent formam e. c. jãssani, a jãssã, significat & *pes meus* (Nominat. Sing.) & *pedis mei* (Genit.) & *pedes mei* (Nominat. Plur.): firffos i. firffosi a firffo & *templum tuum*, & *templi tui* & *templa tua*: pũtãnsã a pũtã, *mensa sua, mensæ suæ* (Genit.) *mensæ suæ* (Nom. Plur.), & sic ubique. Loquentes igitur formam Nominativi & Possessivi in Statu Suffixo vix discernentes, vel potius mutuo confundentes, in Statu etiam Absoluto (nudo) Possessivum Singularem, loco Nominativi, ad Objectum Verbi Transitivi totale denotandum sensum adoptarint, & prævalente usu diuturno, demum sanxerint?

III. *Allativus* Casus motum ad l. in locum significat i. e. ad quæstionem: quorū? respondet, ideoque oppositus est *Ablativo*, qui motum a, ab l. e. ex, de loco involvit, ad quæstionem: unde?: ille adfert, hic aufert. *Locativus* vero quietem in loco l. ad, apud, circa locum indicat, ad quæstionem: ubi? 12) Relatio autem Casuum *Allativi*, *Ablativi* & *Locativi Interior* & *Exterior* (i. e. differentia loci in medio & in superficie rei positi, in tota Fennorum lingua tam est singularis & conspicua, ut ope denominationum insignium jure exponatur 13), e. c. *Allativi*: mēnee firskoon *in* *templum*, *in*

12) Relationes tres diversæ, de quibus heic loquimur (sc. motus in l. ad locum, motus a l. ex loco, & quies in loco), in omnibus fere linguis, sive Casibus sive Præpositionibus ornatis, haud raro confunduntur, vel diversis quidem carent signis accurate distinctis & fixis. Sic Latin. *Dativus* & motum in locum (*dat mihi*), & quietem in loco (*est mihi*), & motum ex loco (*detrahit mihi*) involvit: item *Ablativus* & quietem in loco (*versatur Carthagine*) & motum ex loco (*venit Carthagine*) e. s. p. Præpositio *ad* & motum ad locum (*ire ad flumen*) & quietem in loco (*urbs sita ad* i. e. *apud* l. *juxta flumen*) designat: item *in* & motum in locum & quietem in loco (*in templum* & *in templo*). Ejusdem fere indolis sunt Svecor. *uti*, *i*, *till*, *på*, German. *in*, *zu*, *an*, *aus*, *auf*, Gallor. *à*, *de*, *dans*, Anglor. *to*, *at* &c. — In lingua vero Fennorum quæque harum relationum suum habet Casum fixum, diligenter observandum.

13) Differentiam relationis exterioris & interioris non Fennos solum, sed cujusque fere idiomatis auctores observasse, vel inde colligitur, quod signa relationis diversæ diversa haud pauca sibi formarunt. Sic, e. c. Latin. *ire*

in interiora templi, & mencee firkolle ad, versus, prope templum, ad exteriora templi. item mereen & merelle, wuoreen & wuorelle, laske arkkuun & arkulle: Ablativi: tulee firkosta ex templo, ex interioribus templi, & tulee firkolta a templo, ab exterioribus templi, Gall. de chez, item tulee merestä & mereltä, wuorestä & wuorelta, ota arkusta & arkulta, minusta & minulta: Locativi: on firkosa est in templo interiori, intra parietes, & on firkolla est ad, prope, circa, extra templum, item meresä & meressä, arkusa & arkulla, wuoresa & wuorella, pöudäsä & pöudäällä, minusa & minulla: quorum illa interiores, in medio positas, hæc vero exteriores, in superficie sitas relationes innuunt. Ex qua igitur relationum oppositione & cognatione mutua, nos Davivum VHAELII (Dativo Latin. nec semper, nec soli res.

ad templum & in templum (quorsum?), versari ad l. juxta templum & in templo (ubi?), venire a templo (i. e. ex circuitu templi, Gall. de chez) & e l. ex templo (unde?): item Svec. gå till kyrkan & i l. uti kyrkan (quorsum?), vara vid kyrkan & i l. uti kyrkan (ubi?) & f. p. Quæ vero relationis exterioris & interioris signa nec tot, nec tam fixa ulli (præter Fennorum) sunt linguæ, ut ubique omnibus sententiæ inflexionibus diversis diverse exprimendis sufficiant: unde confusio interdum exoritur vix evitanda e. c. Svec. komma ifrån kyrkan firkosta & firkolta. Observandum tamen est, differentiam relationum, de quibus loquimur, haud paucis in locis tam esse ambiguam, ut ægre discerni possit, utrum interioris an exterioris sit indolis: unde vel in Fennorum ore interdum ambiguitas, e. c. mencee pelloste & peltoon, tulee pellosta & pellosta, on pellosta & pellosta, quæ mixtim fere adhibentur.

respondentem) nec non Penetrativum potius *Allativi Exterioris* & *Interioris*, Privativum autem *Ablativi Exterioris*, & Mediativum *Locativi Exterioris* nomine optime designandos censuimus.

Oportet vero, generales Allativi, Ablativi & Locativi relationes in species quasdam minores resolvamus, itaque evolvamus, cuinam exterorum Casui vel Præpositioni quisque illorum respondeat. Ex afferendis autem apparebit, primum, relationes quascunque horum Casuum speciales, in generales supra constitutas coire, neque esse nisi ramos, vel quasi radios ejusdem centri; deinde, relationem motus vel afferentis vel auferentis, nec non quietis, relationibus specialibus, non quidem ubique physicam l. propriam, sed translatam tamen, mente conceptam (qualis inter causam & effectum, materiam & quod ex illa formatum, instrumentum & quod eo efficitur &c.) semper subesse: & denique, Casus *Interiores* ab *Exterioribus* in eo quidem differe, quod illi, si non semper locum in medio positum, proximum tamen, arctissime coherentem, definitum quid, essentiam rei tangens, hi e contrario, extra, juxta, in superficie positum quid, indefinitum, essentiam rei haud constituens spectant. Nemo de cetero ea, quæ de relationibus horum sex Casuum, nec non Qualitivi & Qualificativi specialibus a nobis afferentur, cum iis, quæ ab HILDEEN l. c. sunt allata, comparans, speramus, judicet, nos in re explicanda supervacaneam poluisse operam.

Allativi igitur hæc sint relationes speciales, sc.

Interioris: a) locus interior, quorsum quid pergit e. c. meni firskoon, in templum, i, uti, inuti kyrkan, fûlân i byn

byn, pani arffuun, posuit in cista, tuli Turkuun, venit Aboam, till Abo, tšibhön pä, till arbete, halu tšibhön lust för, kaasi wiinaa weteen bland, i vattnet, kauppaan tšutwä nöjd med, luottaa käsivarteensa lita pä, suuttunut häneen, elämään, ledsen pä, vid, nec non locus exterior, arctissime cohærens: Ibi maahan in bimum projecit, Ibi kätensä pöytään, sattui fiween, pani jelskään, b) terminus, in quem, nec non tempus quousque: joutui kšübšüteen in paupertatem redactus, råkade i, uti, häpidän pä skam, tšimnuriin menee 30 kappaa pä l. i tunnan, mbi kahteen äuriin šalde till, för, jätti kolmeen markkaan, arwaa wäheppään, wäha siihen hintaan i anseende till det pris, wiinwitti totseen aisaan, uppskjöt till, tulemaan wuoteen at året c) persona l. res, cui quid inditur l. proxime additur: puhalši ihmiseen elämän henken inflavit homini, pani arffuun uuden kannen, pohjan, pä, under kistan.

Exterioris: a) locus exterior, in superficie, indefinitus, ad quem, quorsum: astui rannalle l. maalle in litus egresfus, pä stranden, läksi matkalle in viam, till vägs, pani pöydälle, seinälle, laattialle, meni merelle, kšulälle till sjös, bys. b) terminus, & tempus indefinitum, quousque: wei korkialle in sublime exexit, i kšjden, läksi niitulle at, till, pä ängen, tuli pihalle in aream, pä, joutui wiimeisillensä, tuli sille ijälle. c) persona l. res, cui quid additur: anna minusse da mibi, at mig, sano hänelle, on hšiwä sinulle för dig, lääke on sowelias taudille mot, för sjukdomen. Ex ultima hacce relationis specie nomen Dativi huic Calui imposuit VHÆL: quæ vero in generalem, a nobis constitutam relationem aptissime quadrat: qui enim dat cui, simul adfert.

Ablativi sequentes enumerentur relationis species:

Interioris: a) locus interior, definitus, unde: tulee kulaista ex villa, ur byn, otti arkusta, toi aitaista ur, ifrån, tuli Turusta Aboā, ifrån, otti maasta, ur jorden, ruoka menee suusta maahan ifrån l. igenom munnen, astui ovesta sisälle, genom dörren, nec non locus exterior, proxime coherens: otti maasta, ab humo, ifrån marken, mei katon aitaista. b) causa efficiens interior i e. motivum facti: tefi tühmämädestä, stultia fecit, af dumbet, antoi hūwästä sydämestä, itkee ilosta flet ex l. præ gaudio, af l. för, lankee heikkoudesta debilitate, ob l. propter debilitatem, su-
rusinen tulevaisista futuri anxius, för, i anseende till, pelko siitä, hänen käsikästansä, på l. enligt, i stöd af, till följe af
besällning. c) persona l. res, cui quid coherens l. pars essentialis detrahitur: otti kulaista luun costam e latere, ur l. ifrån sidan, mursi ossan puusta, tappalen leivästä, puhkasi silmän päästä. d) terminus definitus, nec non tempus, a quo: nuoruudesta ruveten a pueritia, ifrån, tulee kirkosta, pelkosta, siitä hetkestä, wasta-uudesta. e) habitus internus: arka luonnostansa naturā tener, af, i anseende till, hywä sydämestä, kaunis muodosta. f) materia: ex qua quid conficitur: tefi puusta ex arbore, af träd, loi ihmisen maasta, kuwa sawesta, rikas rahasta di-
ves pecunie, rik på, nec non materia sermonis: puhui mi-
nusta locutus de me, om mig, sanoi hänestä niin, tefi lau-
lun siitä asiasta. g) res permutanda & pretio solvenda, pro qua: sai hūwästä kalusta huonon malum pro bono, för, i stället för, antoi härjasta hūwän hinnan, pūusi lei-
västä markan.

Exterioris: a) locus ad superficiem, indefinitus, un-
de: tulee kulaista ifrån byn, maalta rure venit, ifrån
landsbygden, läksi pellolta, otti arkulta på l. ifrån, kirkolta
ifrån

ifrån kyrktrakten. b) causa efficiens exterior i. e. au-
ctor, a quo l. persona media, per quam quid agitur:
on luetu isältä, lungstettu pojaalta a patre, a filio. af,
genom Gall. par, sain firjan hēneltä, litteras ab eo misas,
af, ifrån bonom, & ab eo redditas, af, genom bonom, hūl-
jätään istäwiltä, salattu minulta a me absconditum, af,
l. genom mig. c) persona l. res, cui quid adhærens, ac-
cidens detrahitur l. deest: otti minulta leiwän, panem mibi
abstulit, af ifrån mig, sain isältä rahaa, a patre, minulta
puuttuu, deficit mibi, för mig. Etki istäwiltänsä, celavit
id amicos, för sina vänner, salattu minulta absconditum mi-
bi, för mig: hinc denominatio Privativi, a VHAEL huic
Casui data: qui vero quem qua re privat, simul eandem
aufert: d) terminus indefinitus, a quo: viimeiseltä, ulti-
mo. på sistone, pitkältä puhuttu, waeltaa lawialta, libel-
tā sanottu. e) habitus externus: kaunis kaswoilta a facie
pulcher, till, i anseende till, pieni warrelta, wanha isältänsä.

Locativi variationes:

Interioris: a) locus interior, definitus, ubi: on huo-
neesa in domo, i, uti, istun kammiosani sitter på min
kammare, on Turuusa versatur Aboæ, kullasä, talosa, ka-
lat ovat padasa, on wiinaa wedesä bland, i, kohisee kor-
wisani, för öron, on paosa på flykten, paosansa under sin
flykt, on maasa i landet & i jorden, nec non locus exte-
rior, cohærens: makaa maasa bumi, på marken, rippuu
minusa mibi l. a me dependet, vid mig, waatteisani ei ole
wikaa, på kläder. b) persona l. res, cui quid insit l. pro-
xime adsit: ihmisesä on kaksī osaa, homini l. in homine
sunt, i l. bos, hānesä on hūwā henki, tūmmurisä on 30
kappaa, på l. i, tunnan. arkusa on uusi kansi, pohja, på un-
der kistan. c) tempus definitum, (ab initio usque ad finem,
con-